

**VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA,
MARIBOR**

DIPLOMSKO DELO

**ePOBOT – VEČSTRANSKO POBOTANJE
MEDSEBOJNIH OBVEZNOSTI POSLOVNIH
SUBJEKTOV**

Kandidatka: MARJETKA PEČAR

Študentka izrednega študija

Številka indeksa: 11190122749

Program: Računovodja

Mentorica: dr. Vlasta Črčinovič Krofič

Maribor, september 2012

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Marjetka Pečar, št. indeksa 11190122749, sem avtorica diplomskega dela z naslovom ePOBOT – VEČSTRANSKO POBOTANJE MEDSEBOJNIH OBVEZNOSTI POSLOVNIH SUBJEKTOV, ki sem jo napisala pod mentorstvom dr. Vlaste Črčinovič Krofič.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predložena diplomska naloga izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot svojih lastnih – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah; UL št. 16/2007; (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom VSŠ Academia skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32. členom ZASP dovoljujem VSŠ Academia objavo diplomske naloge na spletnem portalu šole.

Maribor, september 2012

Podpis študentke:

ZAHVALA

Zahvaljujem se dr. Vlasti Črčinovič Krofrič za vso njeno podporo, za vse spodbudne besede in vodstvo v pravo smer, predvsem pa, da me je sprejela pod svoje mentorstvo.

Prav tako se zahvaljujem celotnemu kolektivu šole Academia za vso pozitivno energijo. Na tem mestu gre posebna zahvala ravnateljici Mirjani Ivanuša Bezjak.

Zahvaljujem se svojemu možu in sinovoma za vso potrpežljivost ter pomoč, ki so mi jo nudili v času študija.

Hvala vsem, ki ste izpolnili anketni vprašalnik in mi omogočili raziskovalno delo, v katerega je bilo vloženega veliko truda in časa.

Hvala prijateljici Alenki za pomoč pri prevodu povzetka.

Za lektoriranje se zahvaljujem Tatjani Hren Dizdarević.

POVZETEK

Slovenija se sooča s problemom plačilne nediscipline, ki v gospodarstvu predstavlja resne težave. Plačilna nedisciplina postaja vse večji problem, ki se vidno odraža v vsesplošni nelikvidnosti poslovnih subjektov. Tako ostajajo terjatve neporavnane še dolgo po zapadlosti.

Država je dne 16. 3. 2011 sprejela nov Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP), kjer so natančno opredeljeni plačilni roki, posledice zamude ter sankcije; temu vzporedno je uvedla izvajanje obveznega večstranskega pobota, kjer se v verigi srečajo terjatve in obveznosti poslovnih subjektov, ki se drugače ne bi.

V diplomski nalogi smo želeli ugotoviti, kako poslovni subjekti upoštevajo novo sprejet zakon, prijavljajo svoje obveznosti v večstranski obvezni pobot, se jim obveznosti pobotajo ali ne ter, če se jim pobotajo, kolikšen je ta odstotek. Prav tako smo želeli izvedeti, kakšno je njihovo mnenje o sprejetju obveznega večstranskega pobota, ki ga izvajajo v praksi in kako to vpliva na zmanjšanje likvidnosti.

Ključne besede: ePOBOT, plačilna nedisciplina, Ajpes.

ABSTRACT

eDEPTH RECONCILIATION – Multilateral reconciliation of mutual obligations among legal entities

Slovenia faces the problem of payment indiscipline, which is causing severe difficulties in its economy. Payment indiscipline problem is increasing from day to day. It is reflected in general illiquidity of business entities, owing to which the claims remain unsettled long after maturity.

On 16 March 2011 Slovenia adopted the Law on Prevention of Payment Delays, defining precisely payment deadlines, consequences in the case of delays and related sanctions. Parallel, the implementation of the obligatory multilateral debt – reconciliation was introduced as well, enabling claims and obligations of business entities to meet a chain, which otherwise would not be possible

The dissertation is focusing on the following issues: how do business entities comply with the new law, how do they report their obligations within the obligatory multilateral debt – reconciliation, do they manage to settle the claims or not and what is the percentage if they do. The dissertation is also trying to find out their opinion on the introduced obligatory multilateral debt – reconciliation and about the influences it has on liquidity reduction.

Key words: eDEPT-RECONCILIATION, payment indiscipline, Ajpes.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	9
1.1	Opredelitev obravnavane teme	9
1.2	Namen, cilji in osnovne trditve	10
1.3	Predpostavke in omejitve raziskav	11
1.4	Predvidene metode raziskovanja	11
2	ZAKONSKE DOLOČBE	13
2.1	Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP)	14
2.1.1	Načela	14
2.1.2	Poglavitne rešitve	15
2.1.3	Posledice zamude	16
2.1.4	Dolžnost prijave denarne obveznosti v sistem večstranskega pobota	16
2.1.5	Register menic, protestiranih zaradi neplačila.....	17
2.1.6	Oprostitve dolžnosti prijave obveznosti v pobot	17
2.2	Nadzor nad izvajanjem zakona	18
2.2.1	Postopek nadzora.....	18
2.2.2	Dostop do informacij	18
2.3	Kazenske določbe	19
3	PRAVILA IZVAJANJA OBVEZNEGA VEČSTRANSKEGA ePOBOTA.....	20
3.1	Prijavljanje in pogoji za vključitev v ePOBOT	20
3.2	Vključitev tujih podjetij v ePOBOT	27
4	PREDSTAVITEV E-PORTALA AJPES.....	28
4.1	Zagotavljanje storitev večstranskega pobota	28
5	ANKETA UČINKOVITOSTI ePOBOTA.....	32

5.1	Cilj in metodologija ankete	32
5.2	Analiza anketnega vprašalnika	33
5.3	Ugotovitve	44
5.3.1	Analiza rezultatov obveznega večstranskega pobota s strani Ajpes-a	45
6	SKLEP.....	49
7	UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI.....	51
7.1	Literatura.....	51
7.2	Viri	51
7.3	Internetni viri	51
8	PRILOGA	53

KAZALO SLIK

Slika 1:	Načela za izboljšanje likvidnosti.....	14
Slika 2:	Nepravičen pogodbeni rok	15
Slika 3:	Posledice zamude	16
Slika 4:	Vloga za vključitev v sistem oddaje ePOBOTA	22
Slika 5:	Pooblastilo zavezanca in njegovega zakonitega zastopnika	23
Slika 6:	Vpogled v podatke ePOBOTA.....	25
Slika 7:	Seznam prijavljenih obveznosti upnikov	25
Slika 8:	Seznam prijavljenih obveznosti dolžnikov	26
Slika 9:	Izpostave AJPES-a	30
Slika 10:	Proces poteka pobota.....	31

KAZALO TABEL

Tabela 1: Struktura poslovnih subjektov	33
Tabela 2: Struktura poslovnih subjektov kot uporabnikov storitev.....	34
Tabela 3: Struktura poslovnih subjektov v prijavljanju v ePOBOT.....	35
Tabela 4: Struktura poslovnih subjektov, katerim obveznosti se pobotajo	37
Tabela 5: Struktura mnenja poslovnih subjektov o ePOBOTU	38
Tabela 6: Struktura mnenja poslovnih subjektov o ePOBOTU	39
Tabela 7: Struktura mnenja poslovnih subjektov o sprejetju ePOBOTA.....	41
Tabela 8: Struktura mnenja poslovnih subjektov o ePOBOTU ob uvedbi ePOBOTA.....	42
Tabela 9: Struktura mnenja poslovnih subjektov o ePOBOTU	46
Tabela 10: Struktura prijavljenih in pobotanih obveznosti v odstotkih	46

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Prikaz strukture poslovnih subjektov v odstotkih	33
Graf 2: Prikaz poslovnih subjektov kot uporabnikov storitev v odstotkih	34
Graf 3: Prikaz prijavljanja obveznosti v ePOBOT, v odstotkih	36
Graf 4: Prikaz pobotanih obveznosti v odstotkih	37
Graf 5: Prikaz pobotanih obveznosti v odstotkih	38
Graf 6: Prikaz strukture mnenja poslovnih subjektov o ePOBOTU	40
Graf 7: Prikaz mnenja poslovnih subjektov o časovni uvedbi ePOBOTA.....	41
Graf 8: Prikaz mnenja poslovnih subjektov o nastali situaciji ob uvedbi ePOBOTA v odstotkih	43
Graf 9: Znesek prijavljenih obveznosti v milijardah evrov	47
Graf 10: Znesek upoštevanih obveznosti v milijonih evrov	47
Graf 11: Zneski pobotanih obveznosti v milijonih evrov	47

1 UVOD

1.1 *Opredelitev obravnavane teme*

V današnjih gospodarskih razmerah je finančna nedisciplina prav gotovo velika in predstavlja pereč problem celotne družbe ter gospodarstva. V Sloveniji že nekaj let med gospodarskimi družbami in samostojnimi podjetniki pustoši plačilna nedisciplina, pri čemer je opaziti njeno negativno stopnjevanje.

Neplačane terjatve močno vplivajo na finančno moč, kar se odraža v problemih s plačilno sposobnostjo, z likvidnostjo in nesposobnostjo financiranja.

Posledice se kažejo še širše, saj je s tem omejen nadaljnji razvoj celotnega gospodarstva.

Prav zaradi tega je Državni zbor RS 4. marca 2011 sprejel Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP) in temu posledično dolžnost prijave denarne obveznosti v večstranski ePOBOT.

V diplomskem delu želimo prikazati in analizirati smiselnost ter učinkovitost obveznega večstranskega ePOBOTA in njegov vpliv na zmanjšanje oz. izboljšanje likvidnosti podjetij na podlagi izvajanja obveznega večstranskega ePOBOTA ter s tem zmanjšanja plačilne nediscipline.

1.2 *Namen, cilji in osnovne trditve*

Namen

Namen diplomskega dela je podrobna analiza vpliva obveznega večstranskega ePOBOTA na zmanjšanje plačilne nediscipline in morebitne boljše likvidnosti podjetij na podlagi statističnih podatkov s strani Ajpes-a, ki izvaja obvezne večstranske pobote (ePOBOT), in pridobljenih podatkov s strani anketnega vprašalnika, zastavljenega poslovnim subjektom (gospodarske družbe in samostojni podjetniki).

Cilji

Cilj diplomskega dela je analizirati primerljive podatke s strani Ajpes-a in s strani poslovnih subjektov ter sprejeti ali ovreči smiselnost obveznega večstranskega ePOBOTA in njegove učinkovitosti na zmanjšanje plačilne nediscipline.

Na podlagi anketnih vprašalnikov želimo ugotoviti, ali so gospodarske družbe in samostojni podjetniki zadovoljni s sprejetim zakonom.

Osnovne trditve diplomskega dela

Glede na situacijo, ki prevladuje v slovenskem gospodarstvu, predpostavljamo, da poslovni subjekti niso enotni glede ocene učinkovitosti obveznega mesečnega večstranskega ePOBOTA ter, da so se likvidnostne težave še zaostrole. Menimo, da želena učinkovitost reševanja likvidnostne problematike gospodarstva z uvedbo obveznega večstranskega pobota ni zagotovljena.

1.3 *Predpostavke in omejitve raziskav*

Pri analiziranju smiselnosti in učinkovitosti večstranskega pobotanja se bomo osredotočili predvsem na že izvedene kroge ePOBOTA, ki potekajo vsak tretji petek v posameznem mesecu, ter jih primerjali z dejstvi, ki so bila podana za izboljšanje plačilne nediscipline s strani Ministrstva za finance in s strani Ajpes-a. Raziskava bo zasnovana na statističnih podatkih, ki jih objavlja Ajpes, in odgovorov podjetij, ki bodo vključena v anketni vprašalnik.

Anketni vprašalnik bo razdeljen med poslovne subjekte (d. o. o., s. p.). Na podlagi pridobljenih rezultatov bomo opredelili hipoteze učinkovitosti ePOBOTA.

Težavo oz. pomanjkljivost nam pri diplomski nalogi predstavlja pomanjkanje literature. Zaradi tega se bomo osredotočili pretežno na vire in pridobljene rezultate na podlagi anketnega vprašalnika ter statistike iz portala Ajpes.

1.4 *Predvidene metode raziskovanja*

Pri izdelavi teoretičnega dela si bomo pomagali z domačo literaturo, s spletnimi stranmi in z internetnimi viri in s podatki.

Pri raziskovalnem delu bomo uporabili naslednje metode dela, in sicer:

- metodo opisovanja;
- metodo povezovanja;
- metodo primerjave;
- statistične metode;
- metodo anketiranja;

- metodo kvantitativne in metodo kvalitativne analize;
- individualno in deduktivno metodo.

Praktičen del bo temeljil na metodi anketiranja, njegova osnova bodo rezultati anketnega vprašalnika. Rezultati bodo predstavljeni z grafi, katerim bomo dodali razlago. Z njimi bomo dobili odgovore na vprašanje, če je obvezen večstranski e-POBOT pripomogel k učinkovitejši plačilni disciplini.

2 ZAKONSKE DOLOČBE

Plačilna nedisciplina je ena izmed glavnih težav slovenskega gospodarstva. Prav tako se s plačilno nedisciplino srečujejo tudi države EU. Evropski parlament je zato sprejel direktivo 2000/35/ES, katere namen je urediti plačilne roke, zamudne obresti in postopke izterjave. Vendar pa direktiva ne harmonizira plačilnih rokov, pač pa določa pravico upnikov do zamudnih obresti 30 dni po izdanem računu, razen, če ni v pogodbi med dvema subjektoma plačilni rok drugače dogovorjen. Države članice EU morajo določila te direktive prenesti v nacionalno zakonodajo. Večina držav je to naredila s spremembami obstoječih zakonov (Jože, D.: O predlogu zakona o preprečevanju zamud pri plačilih, Razgledi.net, januar 2011, stran 2). Evropski parlament in Svet Evropske unije sta tako 16. 2. 2011 sprejela Direktivo 2011/7/ES.

Slovenija se je za ureditev plačilne nediscipline odločila drugače in tako je Državni zbor Republike Slovenije razglasil Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP), kateri je začel veljati 16. 3. 2011, objavljen v Uradnem listu RS, št. 18/2011.

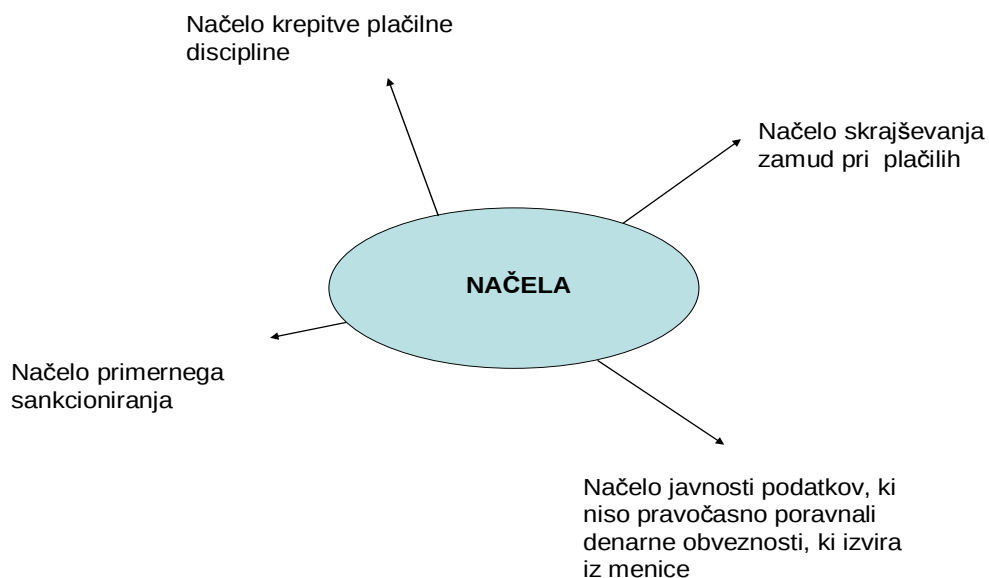
Spremembe pomenijo nov pristop k razvoju pravnega in poslovnega okolja, ki spodbuja pravočasno plačevanje in odpravljanje zamud pri plačilih v trgovinskih poslih med gospodarskimi subjekti ter med gospodarskimi subjekti in javnimi organi. Povečanje plačilne nediscipline negativno vpliva na likvidnost, konkurenčnost in razvoj gospodarskih subjektov ter zapleta njihovo finančno upravljanje. Upniki zaradi zamud pri plačilih potrebujejo zunanje financiranje, ki je težje dostopno v obdobju gospodarskega upada, kar je lahko celo vzrok za stečaj sicer zdravih podjetij, zlasti malih in srednje velikih. Tudi plačilna disciplina javnih organov ni zgledna.

2.1 *Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP)*

S sprejetim ZPreZP Republika Slovenija izpolnjuje dolžnost prenosa Direktive 2011/7/ES v svoj notranji pravni red. Sprejeti zakon zasleduje naslednje cilje:

- določitev dovoljenih plačilnih rokov, določitev nastopa zamude in določitev sankcij za zamudo v skladu z Direktivo 2011/7/ES;
- vpeljavo dolžnosti prijave denarne obveznosti v sistem večstranskega pobota za dolžnike, ki so v zamudi več kot 15 dni;
- vzpostavitev javnega sistema registra menic, protestiranih zaradi neplačila;
- določitev kršitev civilnega pogodbenega razmerja med strankami, ki se štejejo za prekršek.

2.1.1 *Načela*

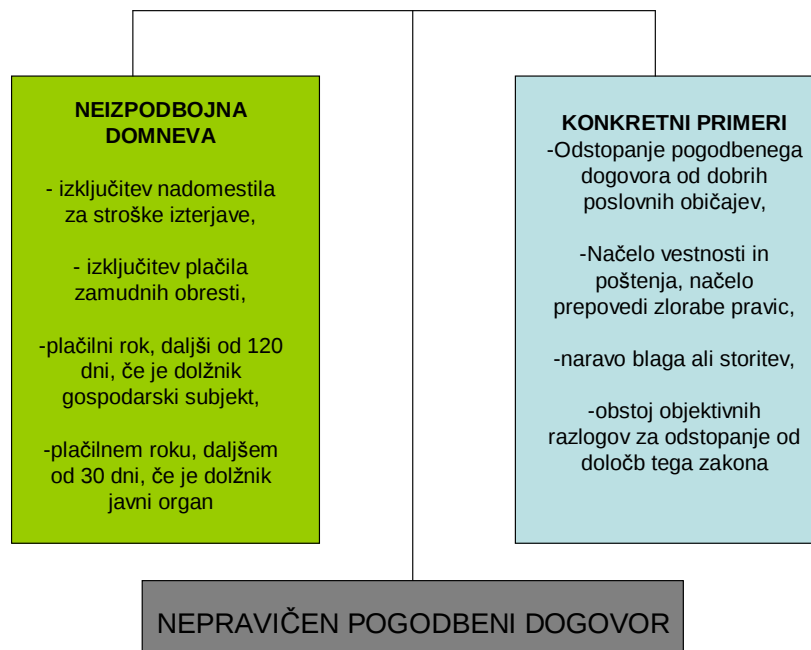
Slika 1: Načela za izboljšanje likvidnosti

Vir: Lasten prikaz na podlagi podatkov izvezetih iz novega ZPreZP

2.1.2 Poglavitne rešitve

ZPreZP določa rok plačila, nastanek zamude plačila in posledice zamude plačila pri plačilih med gospodarskimi subjekti ter gospodarskimi subjekti in javnimi organi ter očitno nepravilne pogodbeno dogovore. Finančna kriza je pokazala svoj največji učinek ravno na področju neplačila pogodbeno dogovorjenih obveznosti, saj plačila med gospodarskimi subjekti tečejo z zamudo ali pa sploh ne. ZPreZP določa, da plačilni rok med gospodarskimi subjekti ne sme biti daljši od 60 dni. Izjemo predstavlja dogovor v pisni obliki, rok plačila 120 dni, vendar pod pogojem, da ta podpisan dogovor ne predstavlja očitno nepravilnega pogodbenega dogovora.

Očitno nepravilni pogodbeni dogovor je dogovor, ki očitno nepravilno do upnika določa rok plačila ali višino zamudnih obresti ali povrnitev stroškov izterjave.

Slika 2: Nepravilni pogodbeni rok

Vir: Lasten prikaz – povzeto po ZPreZP

V primeru, ko rok plačila obveznosti dolžnika ni dogovorjen, mora dolžnik svojo obojestransko obveznost izpolniti v 30-ih dneh od dneva, ko je prejel račun, ali blago oziroma opravljeno storitev. Ti roki veljajo za posle, dogovorjene po 16. marcu in za vse tiste posle, ko je upnik obveznost že izpolnil, dolžnik pa še vedno zamuja s plačilom.

2.1.3 Posledice zamude

Slika 3: Posledice zamude

Vir: Lasten prikaz – povzeto po ZPreZP

2.1.4 Dolžnost prijave denarne obveznosti v sistem večstranskega pobota

Večstranski pobot medsebojnih obveznosti je bil v preteklosti v Sloveniji znan način poravnavanja obveznosti. Predvsem se s pobotanjem dosega gospodarska korist; s pobotanjem se prepreči, da ena stranka izpolni obveznost, sama pa zaradi plačilne nediscipline druge stranke ne prejme plačila.

Dolžnost prve prijave denarne obveznosti v sistem večstranskega pobota je obvezen za dolžnike, ki ne poravnajo dospele denarne obveznosti v določenih rokih, torej obvezno prvo

prijava denarne obveznosti prijavi dolžnik, ki svoje obveznosti ne bo plačal v določenih rokih, v večstranski pobot pri AJPES-u, s katero je prišel v zamudo dan pred obveznim pobotom. S tem se uskladi vpisovanje obveznosti v pobot z računovodskimi načeli glede knjiženja poslovnih dogodkov.

Za preostanek neporavnane ali nepobotane obveznosti so dolžniku na razpolago drugi načini, kot nadaljnja prostovoljna prijava v večstranski pobot.

2.1.5 Register menic, protestiranih zaradi neplačila

Vzpostavitev javnega registra menic, protestiranih zaradi neplačila, bo pomembno prispevala k preglednosti neplačnikov in skrajševanju zamud pri plačilih. Javno in brezplačno dostopen register bo učinkoval kot register nepravočasnih plačnikov, kar bo predstavljalo pomembno informacijo gospodarskih subjektom preden sklenejo posel z nasprotno stranko. Prav tako bo ta način tudi vzpodbuda gospodarskim subjektom, da bodo svoje obveznosti poravnali v roku.

Register menic, protestiranih zaradi neplačila, vodi AJPES. Ob neplačilu menice upnik le-to protestira pri notarju, ki jo vpiše v register protestiranih menic.

2.1.6 Oprostitev dolžnosti prijave obveznosti v pobot

Glede na do sedaj opravljene obveznosti večstranskih pobot izhaja, da v omenjenih primerih večstranski pobot ne dosega svojega namena, in sicer:

- med osebami, ki v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, veljajo za povezane osebe;
- obveznosti, ki so bile s cesijo prenesene na finančno institucijo;

- obveznosti, ki se bodo pokrile z vnaprej dogovorjeno kompenzacijo;
- vsi primeri, ko nad dolžnikom teče postopek zaradi insolventnosti.

2.2 *Nadzor nad izvajanjem zakona*

Nadzor nad izvajanjem ZPreZP in ugotavljanje kršitev iz 28. člena tega zakona v okviru svojih stvarnih pristojnosti opravljajo inšpektorati ter drugi organi v okviru svojih pooblastil, določenih s tem zakonom in s posebnimi zakoni.

2.2.1 *Postopek nadzora*

Nadzorni organi morajo postopek nadzora pričeti tudi na podlagi anonimne prijave.

Nadzorni organi v primeru suma kršitev izven svoje pristojnosti brez odlašanja odstopijo ugotovitve stvarno pristojnemu organu. Vsak nadzorni organ ima na področju, ki ga nadzoruje, pristojnost izdati odločbo o prekršku glede ugotovljene kršitve po tem zakonu.

Rok za pritožbo zoper odločbo o prekršku je osem dni od dneva njene vročitve.

2.2.2 *Dostop do informacij*

Državni organi, ki razpolagajo z informacijami, potrebnimi za nadzor nad izvajanjem ZPreZP, morajo te informacije posredovati pristojnim inšpektoratom. AJPEŠ organom nadzora po tem zakonu zagotavlja vpogled v vse prijave posameznih dolžnikov, z beleženjem namena dostopa do podatkov.

2.3 *Kazenske določbe*

ZPreZP predpisuje sankcije za kršitve prijave obveznosti. Tako so določene globe, ki se izrekajo gospodarskim subjektom v obliki denarnih kazni od 100 do 10.000 evrov in odgovorni osebi v višini 50 do 5.000 evrov, če stori prekršek nezagotavljanja vpogleda v prijavo posameznih dolžnikov. (Uradni list RS, št. 18/2011)

3 PRAVILA IZVAJANJA OBVEZNEGA VEČSTRANSKEGA ePOBOTA

Obvezen večstranski pobot je postopek prijave denarne obveznosti dolžnika v sistem obveznega večstranskega pobota. Njegov potek je zakonsko določen s pravili, kot so:

- urnik obveznega večstranskega pobota;
- način poprave in preklic vnosa;
- obdelava podatkov v sistemu;
- preverjanje prijavljenih obveznosti. (16. člen in prvi odstavek 18. člena ZPreZP)

Neporavnano obveznost je dolžnik, ki je v zamudi s plačilom, dolžan prijaviti v obvezen pobot le enkrat, kar pomeni le v tisi krog pobota pri Ajpes-u, ki sledi datumu nastanka zamude pri poravnavi njegovih obveznosti. V nasprotnem primeru, ko dolžniku ne uspe pobotat v obveznem pobotu svoje obveznosti, je le-ta dolžan obveznost poravnati na drug način.

3.1 *Prijavljanje in pogoji za vključitev v ePOBOT*

Dolžnik prijavlja obveznosti v večstranski pobot na elektronski način preko spletne aplikacije ePOBOT po točno določenem urniku, ki ga določi AJPES. (www.ajpes.si/Bonitetne_storitve/Večstranski_pobot/Urniki, 24. 10. 2011)

Vključitev v sistem je brezplačna. Prav tako za prijavo v obvezen pobot ne potrebujemo nobene pogodbe. Spletna aplikacija ePOBOT sledi načelom varovanja poslovnih podatkov, zato jo lahko uporabljamo le v povezavi z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila in z elektronskim podpisom.

Prvi korak, ki ga mora dolžnik opraviti, je ta, da kot naročnik podpiše VLOGO O IZVAJANJU VEČSTRANSKEGA POBOTANJA MEDSEBOJNIH OBVEZNOSTI, torej izpolni vlogo POB-VL.

Prejeta vloga se evidentira v podatkovno bazo. Po potrebi se kreira tudi predlagano uporabniško ime naročnika. Naročnika se obvesti o vključitvi v sistem, le-ta pa preko spleta izvede prijavo na spletni portal Ajpes, ki v nadaljevanju zahteva izbiro digitalnega potrdila.

Zastopniki poslovnih subjektov, ki sami oddajajo podatke v obvezen pobot, ne potrebujejo dodatnih pooblastil.

Drugačno ravnanje je določeno za fizične osebe. Kadar le-te posredujejo prijave v večstransko pobotanje po pooblastilu poslovnih subjektov, potrebujejo dodatna pooblastila. Enako velja za računovodski servis. Tudi ti za vstop v sistem potrebujejo dodatna pooblastila.

V imenu dolžnika lahko prijavo vložita zakoniti zastopnik ali dolžnikova pooblaščenca oseba. (www.ajpse.si/Bonitetne_storitve/Večstranski_pobot/Prostovoljni/Dokumenti, 24. 10. 2011)

**VLOGA ZA VKLJUČITEV V SISTEM ODDAJE PODATKOV VEČSTRANSKEGA
POBOTANJA MEDSEBOJNIH OBVEZNOSTI PREK SPLETNEGA PORTALA AJPES**

A. Naročnik

- 1a. Davčna številka:
- 1b. Matična številka:
2. Naziv: _____
3. Naslov: _____
4. Kontaktna oseba: _____
5. Elektronski naslov: _____ @ _____
6. Telefonska številka: _____
7. Način posredovanja: sami ☐ po pooblastilu ☐

B. Pooblastilo

- Za posredovanje podatkov je pooblaščen: 8. Matična številka:
9. Naziv pooblaščenca: _____
10. Naslov pooblaščenca: _____
11. Kontaktna oseba pooblaščenca: _____
12. Elektronski naslov pooblaščenca: _____ @ _____
13. Telefonska številka pooblaščenca: _____

C. Digitalno potrdilo

14. Obstoječe ali novo uporabniško ime na portalu AJPES: _____
15. Elektronski naslov uporabnika: _____ @ _____
16. Overitelj kvalificiranega digitalnega potrdila: _____
Identifikacijska številka digitalnega potrdila: _____

V _____, dne _____

Štampiljka in podpis zakonitega zastopnika

Slika 4: Vloga za vključitev v sistem oddaje ePOBOTA

Vir: www.ajpes.si, 25. 8. 2011

Dokument je kreiral(a) _____

dne _____

Pooblastilo številka: _____

A. Podatki o zavezancu za poročanje

Vnesejo se podatki o zavezancu za poročanje v imenu katerega bo prejemnik pooblastila poročal na AJPES.

1a.	Davčna številka:	_____
1b.	Matična številka:	_____
2.	Naziv:	_____
3.	Naslov:	_____
4.	Naslov elektronske pošte zastopnika:	_____
5.	Zastopnik subjekta:	_____

B. Poblaščenci

B.1. Pooblastilo poslovnemu subjektu

matična	davčna	naziv	naslov	pooblaščenje
_____	_____	_____	_____	prenos izbranih pravic DOVOLJEN

C. Storitve AJPES

Pooblastilo je lahko generalno, kar pomeni, da se nanaša na vsa že obstoječa in morebitna bodoča predpisana poročanja. V primeru, da izberete to možnost vam ni potrebno izbirati pravic pri ostalih posameznih storitvah v nadaljevanju. Pravice na posameznih storitvah zato praviloma uporabite samo v primeru, da želite pravice za različne storitve posredovati različnim pooblaščencem, ki bodo poročali v vašem imenu.

	vpogled	vnos	oddaja
Vsa poročanja na AJPES (generalno pooblastilo)			
Vsa obstoječa in nova poročanja	✓	✓	✓

* AJPES bo označene storitve prilagodil na sistem e-Pooblastil postopno, praviloma ob prvi spremembi funkcionalnosti posamezne aplikacije, kar bo izvedeno do konca leta. Uporabnikom **priporočamo**, da si ob pridobivanju pooblastil, ki jih že potrebujejo (npr. za LP ali ePobot), hkrati **pridobijo tudi pooblastilo** za uporabo storitev potrebovali v prihodnje, v naknadno vključenih aplikacijah.

D. Podatki o pooblastilu

Veljavnost pooblastila (če pustite prazno, pomeni do preklica)

1.	Veljavnost od:	_____
2.	Veljavnost do:	Do preklica

Slika 5: Pooblastilo zavezanca in njegovega zakonitega zastopnika

Vir: www.ajpes.si, 25. 8. 2011

Dolžnikove obveznosti izpolnitve podatkov ob prijavi v večstranski ePOBOT so naslednje:

- vpis davčne številke upnika;
- vpis datuma in številke računa;
- vpis datuma začetka teka plačilnega roka (podatek ni obvezen);
- vpis datuma nastanka zamude;
- vpis zneska neporavnane obveznosti po računu;
- vpis zaporedne številke prijave.

Pri izpolnitvi prijavi dolžnik v večstranski pobot resnične in točne podatke, za katere odgovarja sam.

Dolžnik lahko prijavo vloži z vnosom v elektronski obrazec ali z uvozom podatkov iz XML ali TXT datoteke, ki jo pripravi na podlagi podatkov iz svojega informacijskega sistema.

Prijava se izvede preko spletne aplikacije ePOBOT.

Ko dolžnik prijavo izpolni, jo mora obvezno podpisati z elektronskim podpisom, saj se bo le takrat štela za oddano. Ajpes v skladu z urnikom na točno določen dan večstranskega pobota zapre vnos za posamezni krog ob 13. uri.

Dolžnik lahko prekliče vse ali posamezne obveznosti tako, da že oddano prijavo prekliče do datuma in ure, ki jo Ajpes določi za posamezen krog ePOBOTA. Po poteku roka ure za oddajo obveznosti v večstranski pobot dolžnik prijave ne more več preklicati, saj Ajpes krog pobota zapre ob točno določeni uri.

Po opravljenem posameznem krogu večstranskega pobota na elektronski način preko spletne aplikacije ePOBOT dolžnik prevzame:

- o potrdilo o prijavi obveznosti, sprejetih v večstranski pobot;

VPOGLED V PODATKE VEČSTRANSKEGA POBOTA

Pregled: ☒ Dolžniki in upniki ☐ Dolžniki ☐ Upniki

Vpogled za: 12345678 DOLŽNIK D.O.O. ▼

Poslovni partner:

Datum pobota: 15.04.2011 ▼

Številka ali oznaka računa:

Znesek neporavnane obveznosti (☐ od/do):

Datum računa (☐ od/do):

Datum nastanka zamude (☐ od/do):

Tip obveznosti:

☒ Vsi tipi

☒ 1 - dospele obveznosti prijavljene v obvezni pobot

☒ 2 - nedospele obveznosti prijavljene v prostovoljni pobot

☒ 3 - dospele obveznosti prijavljene v prostovoljni pobot

Slika 6: Vpogled v podatke ePOBOTA

Vir: www.ajpes.si, 25. 8. 2011

- o poročilo o rezultatih večstranskega pobota, v katerem so navedene vse pobotane obveznosti do posameznega upnika v skupnem znesku.

Upniki (seznam vaših prijavljenih obveznosti)					Prijavljen znesek: 2.709,88	Pobotan znesek: 228,58
Davčna	Poslovni partner	Sedež		Prijavljen znesek	Pobotan znesek	
64520463	JAVNO PODJETJE VODOVOD-KANALIZACIJA d.o.o.	LJUBLJANA		164,58	164,58	
Ozn.rač.	Dat.rač.	Dat.zač.teka pl.roka	Dat.nast.zam.	Tip obv.	Znesek	
-	-	-	-	3	164,58	
98511734	TELEKOM SLOVENIJE, d.d.	LJUBLJANA		1.188,51	0,00	

Slika 7: Seznam prijavljenih obveznosti upnikov

Vir: www.ajpes.si, 25. 8. 2011

Obveznosti, ki so prijavljene v obveznem pobotu in so poravnane v sistemu večstranskega pobota, se štejejo za poravnane z dnem izvedbe večstranskega pobota.

Poročilo o rezultatih večstranskega pobota je podlaga za ureditev medsebojnih razmerij med upnikom in dolžnikom za usklajevanje vrstnega reda zapiranja terjatev ter obveznosti v poslovnih knjigah. Prav tako je določena tarifa cene, ki znaša eno tisočinko (1 ‰) od dejansko pobotanega zneska obveznosti. Pobot se izvede, če ima udeleženec pobota poleg neporavnanih obveznosti tudi neporavnane terjatve do drugih udeležencev pobota, ki jih oboji prijavijo v pobot kot svojo obveznost. Upnikom se omogoča tudi varno preverjanje prijavljenih obveznosti svojih dolžnikov v posameznem krogu večstranskega pobota preko spletne aplikacije.

Datum pobota						
15.04.2011						
Dolžniki (seznam obveznosti iz prijav vaših dolžnikov)					Prijavljen znesek: 27.221,05	Pobotan znesek: 228,58
Davčna		Poslovni partner		Sedež	Prijavljen znesek	Pobotan znesek
12345678	Podjetje za mednarodno trgovino, d.o.o.		ŠEMPAS		66,00	0,00
Ozn.rač.	Dat.rač.	Dat.zač.teka pl.roka		Dat.nast.zam.	Tip obv.	Znesek
-	-	-		-	1	66,00
87654321	storitveno podjetje d.o.o.		LJUBLJANA		41,40	0,00
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Vseh zapisov: 593						

Slika 8: Seznam prijavljenih obveznosti dolžnikov

Vir: www.ajpes.si, 25. 8. 2011

Zagotovljen vpogled v prijave posameznih dolžnikov preko spletne aplikacije ePOBOT imajo inšpekcijski in drugi organi, ki opravljajo nadzor nad izvajanjem ZPreZP, in sicer:

- Davčna uprava Republike Slovenije;
- Tržni inšpektorat Republike Slovenije.

Dokazila o opravljenih večstranskih pobotih AJPes hrani 10 let od dneva izvedbe pobota. (www.ajpes.si/Bonitetne_storitve/Večstranski_pobot/Prostovoljni/Dokumenti, 24. 10. 2011)

3.2 *Vključitev tujih podjetij v ePOBOT*

Tuja podjetja se v sistem večstranskega pobota vključujejo pod enakimi pogoji, ki veljajo za vključitev v sistem obveznega večstranskega pobota. Torej, če izpolnjujejo pogoje iz 17. člena ZPreZP. Pri vključitvi morajo tuja podjetja spoštovati pravila upravljavca. (Uradni list RS, št. 18/2011)

4 PREDSTAVITEV E-PORTALA AJPES

4.1 *Zagotavljanje storitev večstranskega pobota*

Večstranski pobot je storitev, ki jo AJPES izvaja enkrat mesečno. Za poslovne subjekte je ta storitev pomembna, saj predstavlja hiter, preprost in učinkovit ter nenazadnje poceni način poravnavanja obveznosti.

Zraven obveznega ePOBOTA, AJPES izvaja prav tako **prostovoljni pobot**. AJPES z vsakim novim naročnikom sklene pogodbo (Priloga 1), zaradi pravne varnosti obeh pogodbenih strank; udeleženec je preko spletnega portala seznanjen s splošnimi pogoji AJPES.

Storitev se izvaja po vnaprej določenem urniku, ki je objavljen na spletni strani AJPES-a. Zajemanje podatkov je prav tako časovno omejeno in tudi določeno s spletne strani AJPES; običajno traja zajem podatkov en teden. O novem krogu pobota in zaključenem vnosu AJPES obvešča uporabnike preko spletne strani. Zaključen vnos podatkov je praviloma določen na dan pobota ob 13. uri, ko AJPES začne z obdelavo podatkov. Podatke naprej prepíše iz vseh izpostav na centralni strežnik (Slika 9), izvede postopek potrditve pravilnosti prenesenih podatkov preko izpisanih in poslanih datotek na izpostave in po prejemu vseh potrdil obdela prejete podatke pobota.

Proces se prične pri uporabniku, vlagatelju prijave pobota, po vseh izpolnjenih podatkih.

Sledi vnos podatkov in sprotne kontrola davčne številke dolžnika ter davčnih številk upnikov. Ko so podatki vneseni, še ne predstavljajo avtomatske vključitve v pobot. Temu sledi, da mora uporabnik (dolžnik) še posebej potrditi vnos s funkcijo ODDAJ in šele tako oddani podatki gredo v proces izvedbe pobota, ki ga elektronsko overi s spletnim digitalnim potrdilom in z elektronskim podpisom.

(www.ajpes.si/.../Pobot/.../Kontrole_datumov_obveznosti_prijavljenih, 25. 10. 2011)

Vsak zajem podatkov se pred oddajo, torej potrditvijo, programsko preveri. Davčna številka dolžnika in vse davčne številke upnikov morajo obstajati v podmnožici centralnega registra

transakcijskih računov AJPES, pravni subjekt mora biti ustanovljen v Sloveniji kot gospodarska družba ali samostojni podjetnik, ne sme pa biti ukinjen oz. izbrisan iz registra.

V sistemu se dodeli vsakemu upniku v okviru prijave zaporedna številka in tudi prijave upnikov se v okviru istega dolžnika ustrezno označijo z zaporedno številko. Po vseh kontrolah v procesu izvedbe pobota sistem najde pobotano verigo in pripravi rezultate pobota, s seznamom pobotanih upnikov, pobotanih zneskov in dolžnikov.

(www.ajpse.si/Bonitetne_storitve/Večstranski_pobot/Vključitev_v_stistem, 24. 10. 2011)

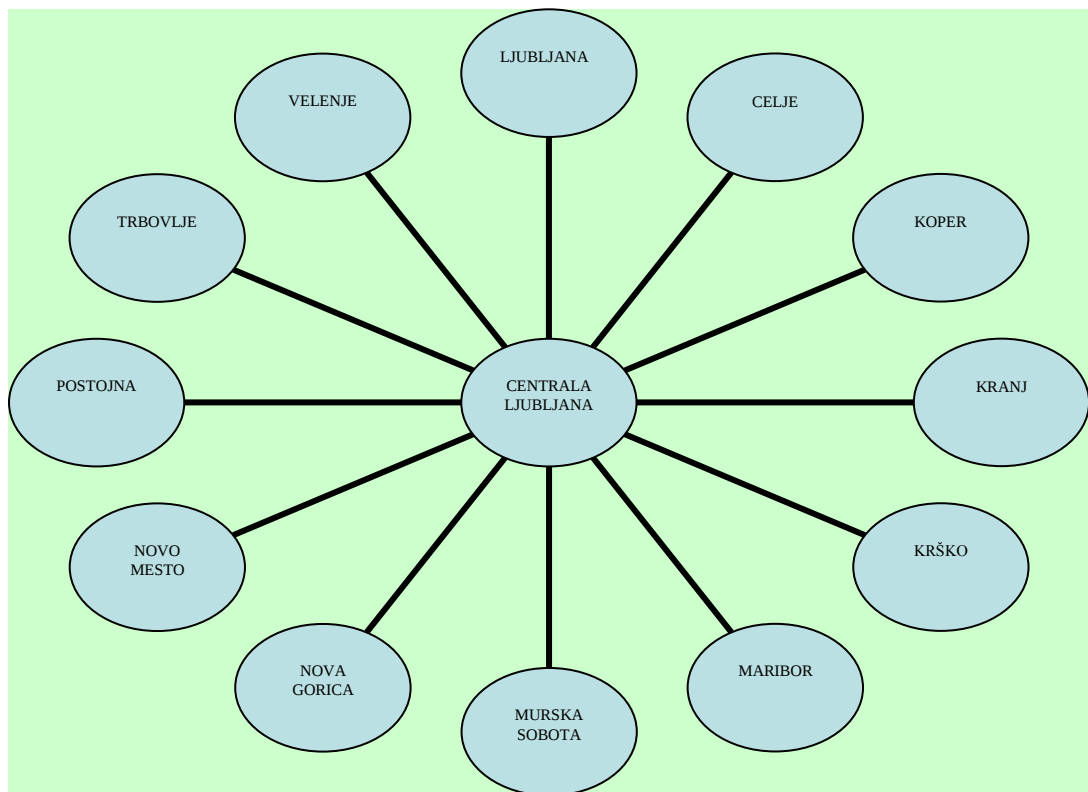
Rezultati pobota se v postopku obdelave vrnejo na strežnike izpostav, na točno predpisano področje posameznega uporabnika, od tukaj pa preko programa za oddajane elektronske pošte na elektronski naslov udeleženca (dolžnika) v obliki elektronskega zapisa. Rezultat pobota je zraven vseh pobotanih obveznosti tudi obvestilo pravni osebi, da v tem krogu ni prišlo do pobota obveznosti in terjatev med udeleženci.

Rezultati pobota so dokončni in obvezujoči. Na tej podlagi je vsak udeleženec prejetih rezultatov dolžan opraviti ustrezna računovodska knjiženja.

Nov krog pobota odpre nadzornik na centrali z vpisom številke kroga, datumom kroga pobota ter datumom začetka in zaključka zajema. Ob odpiranju kroga se postavi status kroga na stanje zajema podatkov v okviru posameznih datumov. Vsaka pobotana prijava, kakor tudi vsi rezultati posameznega pobota, se v sistemu zabeležijo z unikatno številko pobota, kar zagotavlja arhiviranje in sledenje rezultatom pobota, ter vsem udeležencem omogoča vpogled v rezultate poljubljenega kroga pobota.

Vsekakor predstavlja spletna aplikacija ePOBOT časovno kakovost obdelave podatkov. Že pri vnosu podatkov je uporabnik obveščen o morebitnih napakah vnosa, prav tako takoj po shranitvi podatkov dobi informacijo o tem, ali je morda že po pomoti oddal enako prijavo v katerokoli izpostavi.

Postopek združevanja se poenostavi tako, da izpostave zaključijo zajem, vse ob točno določenem času, nakar se pošljejo nadzorniku na centralo informacije o skupnem številu in znesku prijav. Preverijo se ključne informacije izpostav, ki so praviloma enake (izpostave po zaključku ne morejo popravljati niti odkleniti zajema) in po preverjanju pripravi podatke za pobot, izvede obdelavo, avtomatsko izvede arhiviranje podatkov ter rezultatov in prenese rezultate v centralno podatkovno bazo.

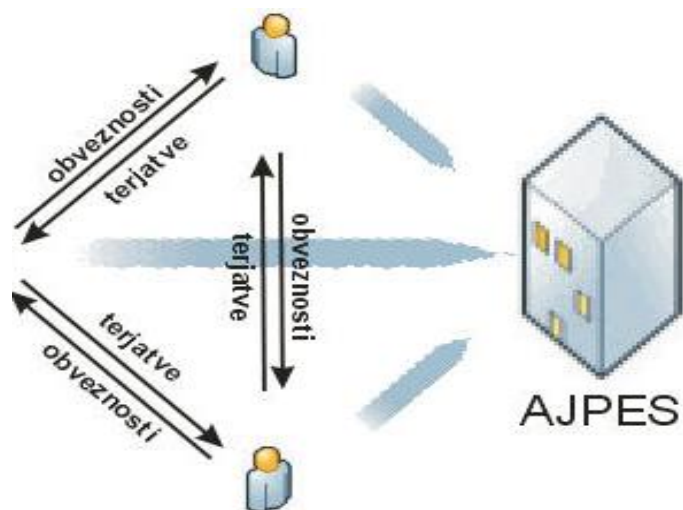
Slika 9: Izpostave AJPES-a

Vir: Lasten prikaz – povzeto, www.ajpes.si/O_AJPES/Organiziranost, 24. 10. 2011

Tudi z vidika stroškov predstavljata tako obvezen ePOBOT kot tudi prostovoljni pobot koristi, tako izvajalcu kot tudi naročniku.

Kvaliteto izvajanja vsekakor določa hitrost podane informacije naročniku, stopnja izčrpnosti informacij in prav tako stopnja pravilnosti podatkov.

(Žagar, 2006, 71)

Slika 10: Proces poteka pobota

Vir: Lasten prikaz na podlagi e portala AJPES

(http://www.ajpes.si/Bonitetne_storitve/Vecstranski_pobot/Prostovoljni/Splosno, 24. 10. 2011)

5 ANKETA UČINKOVITOSTI ePOBOTA

5.1 *Cilj in metodologija ankete*

Za raziskavo izbrane teme smo uporabili anketni vprašalnik, da bi lažje prikazali, kako je z učinkovitostjo izvajanja obveznega večstranskega pobotanja.

Anketni vprašalnik je bil razdeljen med 60 poslovnih subjektov, 30-im gospodarskim družbam, 30-im samostojnim podjetnikom, mikro, malih in srednjih podjetij.

Izpolnjen vprašalnik je vrnilo 43 poslovnih subjektov, od tega 23 samostojnih podjetnikov in 20 gospodarskih družb.

Anketa je zajemala 13 vprašanj, sestavljenih iz strukturnih vprašanj, kar pomeni, da ima anketiranec že vnaprej določene odgovore. Za ta način smo se odločili na podlagi težav, s katerimi smo se soočili takoj ob izvedbi diplomske naloge, saj je med poslovnimi subjekti veliko nesoglasij na sprejet obvezen večstranski pobot. Anonimnost je bila zagotovljena.

Z anketo smo želeli ugotoviti naslednje:

- ali poslovni subjekti prijavljajo svoje obveznosti v obvezen ePOBOT, ali ne;
- kaj poslovni subjekti menijo o ePOBOTU;
- so anketirani mnenja, da se je plačevanje med poslovnimi subjekti izboljšalo ali se je še zaostriilo;
- ali so se jim obveznosti pobotale in koliko.

Osnovna hipoteza je, da obvezen večstranski pobot ne dosega želenih rezultatov na področju pobotanja medsebojnih obveznosti in terjatev. To pomeni, da se plačilna disciplina na ta način ne izboljšuje; poslovni subjekti, ki plačujejo na dan valute, so v manjšini. Menimo pa, da poslovni subjekti redno prijavljajo svoje obveznosti v obvezen večstranski pobot.

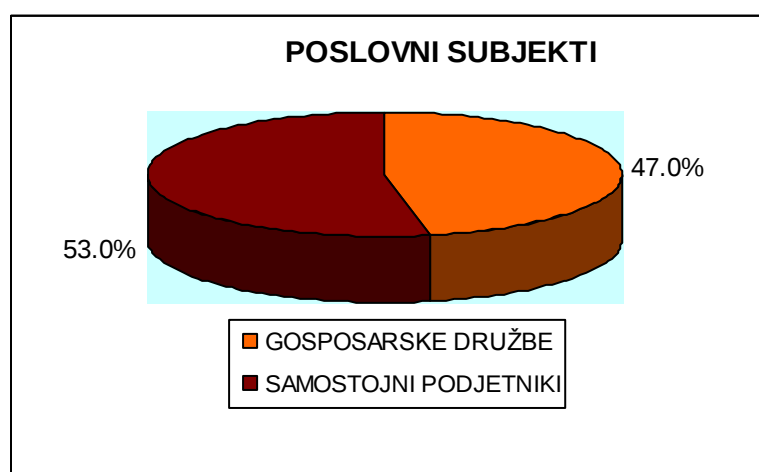
5.2 Analiza anketnega vprašalnika

POSLOVNI SUBJEKTI

Zaporedna številka:	Poslovni subjekt:	Število:
1.	samostojni podjetnik	23
2.	gospodarska družba	20
SKUPAJ		43

Tabela 1: Struktura poslovnih subjektov

Vir: Lastna raziskava

Graf 1: Prikaz strukture poslovnih subjektov v odstotkih

Vir: Anketni vprašalnik

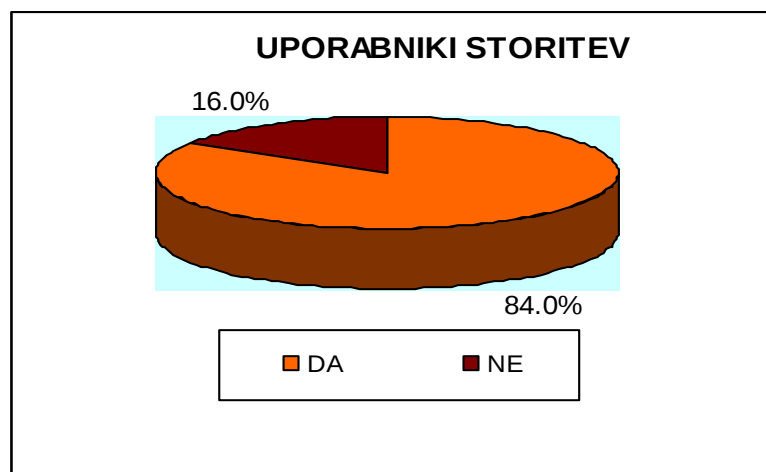
Anketni vprašalnik je izpolnilo 23 samostojnih podjetnikov (53 %) in 20 gospodarskih družb (47 %). Pri izpolnitvi je bilo pričakovati, da bo večji delež izpolnjenih in vrnjenih anketnih vprašalnikov gospodarskih družb.

UPORABNIKI STORITEV OBVEZNEGA ePOBOTA

Zaporedna številka:	Odgovor:	Število:
1.	DA	36
2.	NE	7
SKUPAJ		43

Tabela 2: Struktura poslovnih subjektov kot uporabnikov storitev

Vir: Lastna raziskava

Graf 2: Prikaz poslovnih subjektov kot uporabnikov storitev v odstotkih

Vir: Anketni vprašalnik

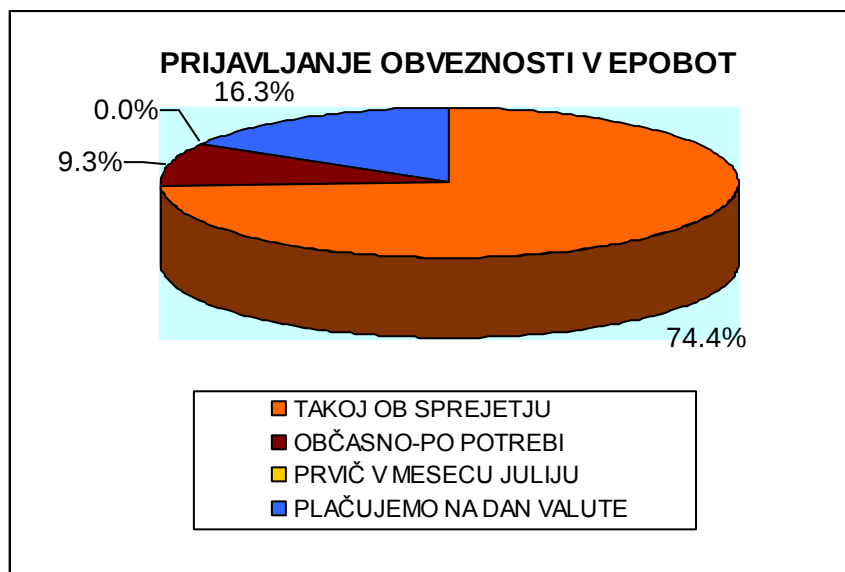
V anketi je sodelovalo 43 poslovnih subjektov. 36 poslovnih subjektov prijavlja svoje obveznosti v ePOBOT (84 %), medtem ko 7 poslovnih subjektov ne prijavlja svojih obveznosti (16 %).

KOLIKOKRAT STE PRIJAVILI SVOJE OBVEZNOSTI V ePOBOT?

Zaporedna številka	Kolikokrat ste že prijavili obveznosti v ePOBOT?	Število
1.	Takoj ob sprejetju zakona, prijavljamo vsak mesec.	32
2.	Obveznosti prijavljamo občasno, po potrebi.	4
3.	Obveznosti smo prijavili prvič v mesecu juliju.	0
4.	Obveznosti ne prijavljamo, plačujemo na dan valute.	7
SKUPAJ		43

Tabela 3: Struktura poslovnih subjektov v prijavljanju v ePOBOT

Vir: Lastna raziskava

Graf 3: Prikaz prijavljanja obveznosti v ePOBOT, v odstotkih

Vir: Anketni vprašalnik

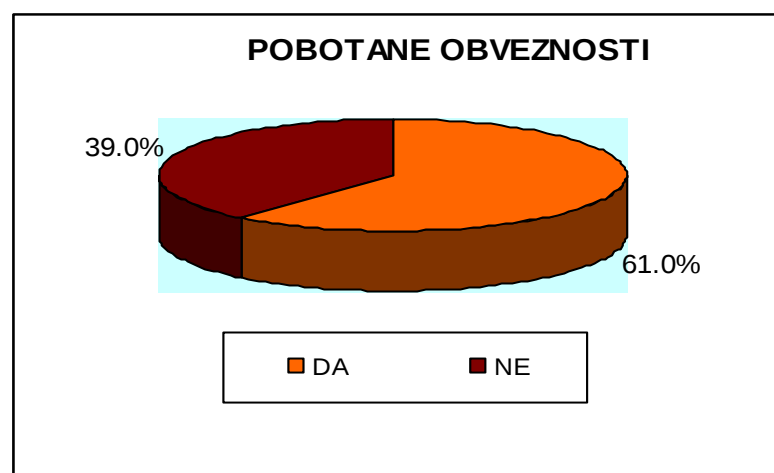
Odgovori na to vprašanje so nas najbolj zanimali in izvedeli smo, da je kar 74,4 % poslovnih subjektov prijavilo svoje obveznosti takoj ob sprejetju zakona in prijavljajo vsak mesec; 16,3 % jih plačuje na dan valute; 9,3 % jih prijavlja obveznosti v ePOBOT po potrebi, nihče pa ni prvič prijavljal v mesecu juliju.

POBOTANE OBVEZNOSTI

Zaporedna številka:	So se vam obveznosti pobotale:	Število:
1.	DA	22
2.	NE	14
SKUPAJ		36

Tabela 4: Struktura poslovnih subjektov, katerim obveznosti se pobotajo

Vir: Lastna raziskava

Graf 4: Prikaz pobotanih obveznosti v odstotkih

Vir: Anketni vprašalnik

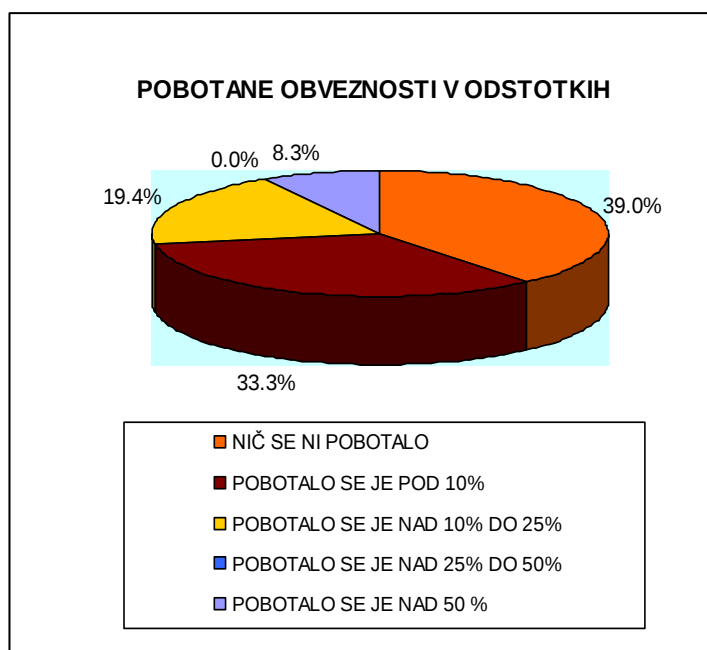
Anketa je pokazala, da se od 36-ih poslovnih subjektov, ki svoje obveznosti prijavljajo v obvezen ePOBOT, le-te pobotajo 22-im poslovnim subjektom (61 %), medtem ko se 14-im poslovnim subjektom (39 %) obveznosti ne pobotajo.

POBOTANE OBVEZNOSTI V ODSOTOKIH

Zaporedna številka:	Odgovori:	Število:
1.	pod 10%	12
2.	nad 10% do 25%	7
3.	nad 25% do 50%	0
4.	nad 50%	3
5.	nič se ni pobotalo	14
SKUPAJ		36

Tabela 5: Struktura mnenja poslovnih subjektov o ePOBOTU

Vir: Lastna raziskava

Graf 5: Prikaz pobotanih obveznosti v odstotkih

Vir: Anketni vprašalnik

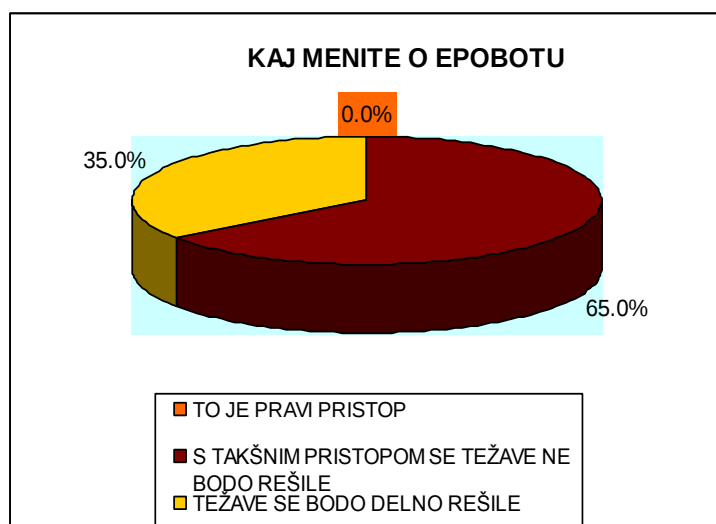
Iz odgovora je razvidno, da je odstotek nepobotanih obveznosti zelo visok in predstavlja kar 39 %. Prag pod 10 % pobotanih obveznosti predstavlja 33,3 %; 19,4 % je takšnih, kjer se jim pobotajo obveznosti do 25 %; le 8,3 % predstavljajo tisti poslovni subjekti, ki se jim pobotajo obveznosti nad 50 %, medtem se do 50 % ni pobotalo niti enemu poslovnemu subjektu.

KAJ MENITE O ePOBOTU?

Zaporedna številka:	Kaj menite o ePOBOTU?	Število:
1.	To je pravi pristop, da se bodo likvidnostne težave rešile.	0
2.	S tem pristopom se likvidnost ne bo rešila, le še zaostрила.	28
3.	Težave se bodo delno rešile.	15
SKUPAJ		43

Tabela 6: Struktura mnenja poslovnih subjektov o ePOBOTU

Vir: Lastna raziskava

Graf 6: Prikaz strukture mnenja poslovnih subjektov o ePOBOTU

Vir: Anketni vprašalnik

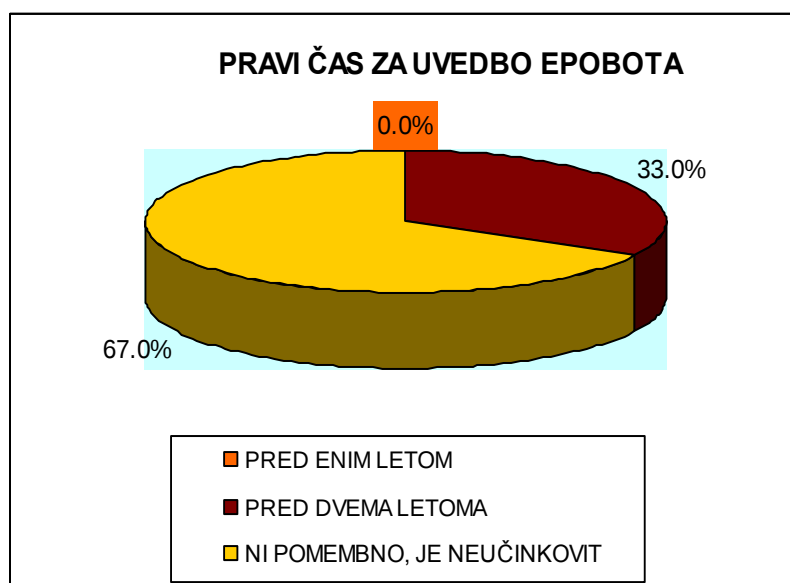
Pri tem vprašanju nas je razveselilo dejstvo, da so odgovarjali vsi anketiranci, tudi tisti, kateri svojih obveznosti ne prijavljajo (plačujejo na dan valute). Po drugi strani nas je zaskrbelo, da niti eden poslovni subjekt ne meni (0 %), da je ePOBOT pravi pristop za rešitev likvidnosti v Slovenskem gospodarstvu, kar 65 % anketiranih pa je mnenja, da se bodo težave še zaostrole; 35 % jih meni, da se bodo težave le delno rešile.

PRAVI ČAS ZA UVEDBO EPOBOTA

Zaporedna številka:	Kdaj bi moral biti uveden ePOBOT?	Število:
1.	Pred enim letom.	0
2.	Pred dvema letoma.	14
3.	Sploh ni pomembno, je neučinkovit.	29
SKUPAJ		43

Tabela 7: Struktura mnenja poslovnih subjektov o sprejetju ePOBOTA

Vir: Lastna raziskava

Graf 7: Prikaz mnenja poslovnih subjektov o časovni uvedbi ePOBOTA

Vir: Anketni vprašalnik

Med 43-imi poslovnimi subjekti je kar 29 tistih, ki menijo, da je uvedba ePOBOTA neučinkovita in predstavlja kar 67 % vseh odgovorov. 14 jih meni, da bi morali uvesti

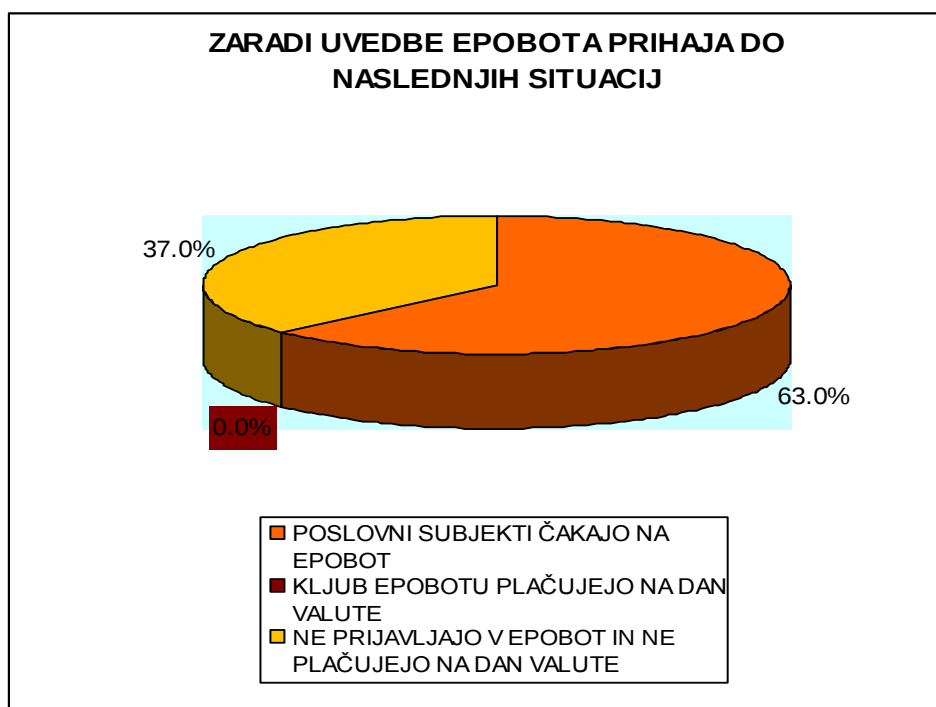
ePOBOT že pred dvema letoma, kar predstavlja 33 % odgovorov; nihče ni mnenja (0%), da bi morali uvesti ePOBOT pred letom dni.

ZARADI UVEDBE ePOBOTA PRIHAJA DO NASLEDNJIH SITUACIJ

Zaporedna številka:	Ob uvedbi ePOBOTA prihaja do situacij:	Število:
1.	Poslovni subjekti, ki so do sedaj plačevali na dan valute, čakajo na ePOBOT.	27
2.	Poslovni subjekti, kljub ePOBOTU plačujejo na dan valute.	0
3.	Poslovni subjekti ne prijavljajo v ePOBOT in ne plačujejo na dan valute.	16
SKUPAJ		43

Tabela 8: Struktura mnenja poslovnih subjektov o ePOBOTU ob uvedbi ePOBOTA

Vir. Lastna raziskava

Graf 8: Prikaz mnenja poslovnih subjektov o nastali situaciji ob uvedbi ePOBOTA v odstotkih

Vir: Anketni vprašalnik

Naslednji podatki, ki smo jih pridobili, so zaskrbljujoči. Kar 63 % poslovnih subjektov je mnenja, da je uvedba ePOBOTA privedla celo tako daleč, da poslovni subjekti, ki so prej plačevali na dan valute, sedaj čakajo na ePOBOT; 37 % jih je mnenja, da poslovni subjekti svojih obveznosti ne prijavljajo v ePOBOT, prav tako jih ne poravnajo na dan valute, nihče pa ni mnenja, da poslovni subjekti plačujejo na dan valute (0 %), kar predstavlja resno težavo.

5.3 *Ugotovitve*

Na podlagi izpolnjenih anketnih vprašalnikov lahko razberemo različne ugotovitve.

Ugotavljamo, da poslovni subjekti sledijo novemu zakonu (ZPreZP) in na ta način prijavljajo svoje obveznosti v ePOBOT, kar predstavlja veliko večino, kar 84 %. Prav tako je velika večina pričela s prijavo takoj in prijavljajo vsak mesec, kar predstavlja 32 poslovnih subjektov, štirje poslovni subjekti prijavljajo občasno, medtem ko predstavlja manjšino poslovni subjekti, ki plačujejo na dan valute, le-teh je 7.

Večini se obveznosti tudi pobotajo, vendar je zaskrbljujoč podatek glede odstotka pobotanih obveznosti. Če se med poslovnimi subjekti pobotajo obveznosti kar 61 % poslovnim subjektom, predstavlja 33,3 % pobotanih obveznosti le tistih do 10 % vseh prijavljenih v tekočem mesecu, 19,4 % pobotanih obveznosti nad 10 % do 25 %, delež 8,3 % predstavlja nad 50 % tistih prijavljenih in pobotanih obveznosti v tekočem mesecu, medtem ko je delež ničen nad 25 % do 50 %.

Pri vprašanju, ki se nanaša na mnenje o ePOBOTU, nas je najprej razveselil podatek, da so odgovarjali vsi, tudi tisti, ki ne prijavljajo svojih obveznosti, vendar so odgovori zaskrbljujoči. Namreč nihče od vprašanih ne meni, da je ePOBOT pravi pristop k reševanju plačilne nediscipline, ampak jih je velika večina celo mnenja, da se bodo težave še zaostrole oziroma, da se to že dogaja.

Na vprašanje o časovni uvedbi ePOBOTA ponovno velika večina 67 % meni, da je ePOBOT neučinkovit, 33 % jih meni, da bi moral biti uveden že pred dvema letoma.

Ob uvedbi ePOBOTA se seveda pojavljajo določene situacije, vendar odgovori, ki so sledili, ne kažejo na pozitivno situacijo, kljub našemu mnenju, glede na začetno dobljene rezultate, da poslovni subjekti sledijo zakonu in obveznosti prijavljajo. Ponovno prevladuje velika večina 63 %, ki so mnenja, da sedaj celo tisti, ki so do sedaj poravnali svoje obveznosti pravočasno, celo čakajo na ePOBOT, in 37 % anketiranih je mnenja, da poslovni subjekti ne prijavljajo obveznosti v ePOBOT, prav tako jih ne poravnajo na dan valute.

5.3.1 Analiza rezultatov obveznega večstranskega pobota s strani Ajpes-a

15. aprila 2011 je Ajpes izvedel prvi krog obveznega večstranskega pobota medsebojnih obveznosti in četrti krog prostovoljnega večstranskega pobota. Svoje obveznosti je prijavilo 21.344 dolžnikov v skupnem znesku 1.402.362.338 evrov, od tega 95,9 % v obvezni pobot in 4,1 % v prostovoljni pobot. V prvem krogu je uspelo pobotati svoje obveznosti 10.485 dolžnikom, vrednost pobotanih obveznosti pa je znašala 89.982.806 evrov, kar predstavlja 12,8 % vseh pobotanih obveznosti od upoštevanih, 6,4 % predstavlja delež od prijavljenih obveznosti in 49,1 % delež dolžnikov, ki so pobotali vsaj del obveznosti. (Tabela 8, 9)

Drugi krog obveznega večstranskega pobota in peti krog prostovoljnega pobota je potekal 20. maja 2011. Svoje obveznosti je prijavilo 20.952 dolžnikov v skupnem znesku 1.263.189.075, od tega 81,9 % v obvezni pobot in 18,1 % v prostovoljni pobot. V drugem krogu je pobotalo svoje obveznosti 10.317 dolžnikov v znesku 81.576.626 evrov, kar predstavlja 11,4 % od upoštevanih obveznostih. Delež dolžnikov, ki so pobotali del svojih obveznosti, znaša 49,2 %; 6,5 % znaša delež pobotanih obveznosti od prijavljenih. (Tabeli 8, 9)

Ajpes je 10. junija 2011 izvedel tretji krog obveznega večstranskega pobota in šesti krog prostovoljnega pobota, od tega 80,3 % v obvezni pobot in 19,7 % v prostovoljni pobot. Skladno s pravili je prijavilo svoje obveznosti 17.735 dolžnikov v skupni vrednosti 956.011.696 evrov. 8.294 dolžnikom je uspelo pobotati svoje obveznosti v tretjem krogu, kar skupaj znaša 61.060.976 evrov oziroma 12,1 % od upoštevanih. (Tabeli 8, 9)

(http://www.ajpes.si/Bonitetne_storitve/Vecstranski_pobot/Porocila, 25. 10. 2011)

**REZULTATI PRVIH TREH KROGOV OBVEZNEGA VEČSTRANSKEGA POBOTA
AJPES**

Datum pobota:	Število dolžnikov:	Znesek prijavljenih obveznosti:	Znesek upoštevanih obveznosti:	Pobotan znesek: Število pobotanih dolžnikov:
1	2	3	4	5
15. 4. 2011	21.344	1.402.362.338	704.059.159	89.982.806 10.485
20. 5. 2011	20.952	1.263.189.075	717.997.956	81.576.626 10.317
10. 6. 2011	17.735	956.011.696	504.455.432	61.060.976 8.294

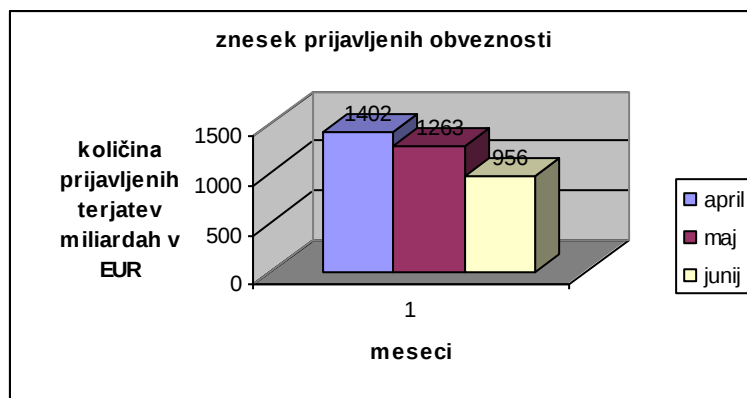
Tabela 9: Struktura mnenja poslovnih subjektov o ePOBOTU

Vir: www.ajpes.si/novice.asp?id, 15. 12. 2011

Delež pobotanih obveznosti (od prijavljenih):	Delež pobotanih obveznosti (od upoštevanih):	Delež dolžnikov, ki so pobotali vsaj del obveznosti:
6	7	8
15. 4. 2011 6,4 %	12,8 %	49,1 %
20. 5. 2011 6,5 %	11,4 %	49,2 %
10. 6. 2011 6,4 %	12,1 %	46,8 %

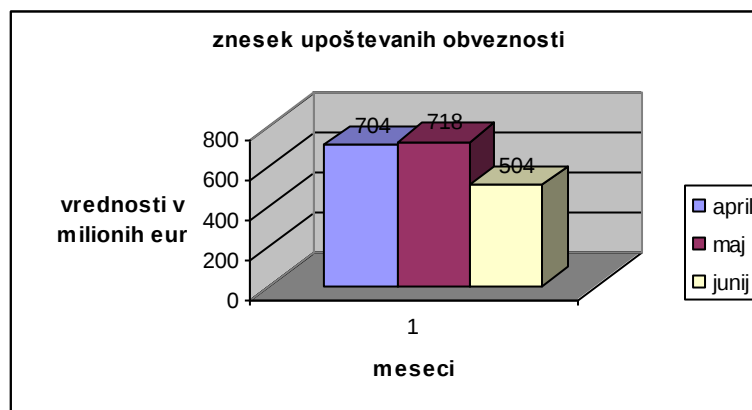
Tabela 10: Struktura prijavljenih in pobotanih obveznosti v odstotkih

Vir: www.ajpes.si/novice.asp?id, 15. 12. 2011

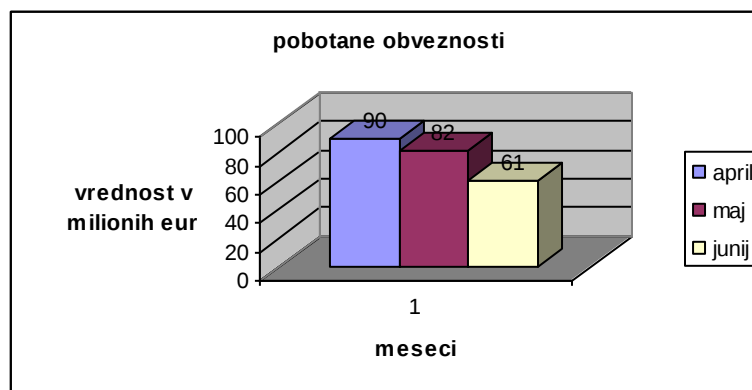
Graf 9: Znesek prijavljenih obveznosti v milijardah evrov

Vir: Lasten prikaz

Graf 10: Znesek upoštevanih obveznosti v milijonih evrov

Vir: Lasten prikaz

Graf 11: Zneski pobotanih obveznosti v milijonih evrov

Vir: Lasten prikaz

Težava, s katero smo se soočili pri analizi podatkov s strani Ajpes-a, je v tem, da se hkrati izvajata oba pobota, tako obvezen kot prostovoljni in rezultati so na podlagi tega prikazani v skupnem znesku ter jih ni mogoče ločevati na pobotane zneske iz obveznega in tiste iz prostovoljnega pobota.

Rezultati so pokazali, da je bila uspešnost pobota, analizirana glede na delež pobotanih obveznosti, glede na prijavljene, v prvih dveh krogih približno enaka, v tretjem krogu pa že nekoliko nižja.

Relativni delež pobotanih obveznosti v deležu upoštevanih obveznosti je bil v 3. krogu (12,1 %) nekoliko višji kot v 2. krogu (11,4 %), vendar nižji kot v 1. krogu (12,8 %). Ta delež je odvisen od tega, ali dolžnikovi upniki sodelujejo v pobotu tudi sami kot dolžniki do katerega koli upnika.

6 SKLEP

V tej diplomski nalogi smo analizirali vpliv obveznega večstranskega ePOBOTA na zmanjšanje plačilne nediscipline in ugotavljali vpliv ePOBOTA na morebitno boljšo likvidnost podjetij. Pri tem smo uporabili statistične podatke Ajpes-a, ki izvaja obvezne večstranske pobote in podatke anketiranja izbranih gospodarskih družb ter samostojnih podjetnikov. V diplomski nalogi smo podrobno razložili novo sprejet ZPreZP in potek obveznega večstranskega pobota ter spletni portal Ajpes, kateri je izvajalec obveznega večstranskega pobota.

V raziskovalnem delu smo s pomočjo anketnega vprašalnika potrdili hipoteze, ki smo jih predvidevali, in sicer:

- poslovni subjekti sledijo ZPreZP ter svoje obveznosti prijavljajo v ePOBOT;
- poslovni subjekti menijo, da je ePOBOT neučinkovit;
- z obveznim prijavljanjem v obvezen ePOBOT so prenehali s plačevanjem tisti, ki so do sedaj redno plačevali, sedaj čakajo na ePOBOT;
- obveznosti se pobotajo, a žal so zneski, ki se pobotajo, zelo nizki.

Plačilna nedisciplina negativno vpliva na likvidnost, konkurenčnost in razvoj gospodarskih subjektov. Gospodarski subjekti zaradi zamud pri plačilih potrebujejo zunanje financiranje, ki je v obdobju gospodarskega upada in sedanje recesije težje dostopno, kar posledično vpliva na zdrav razvoj podjetja.

V okviru večstranskega pobota se medsebojno pobotajo obveznosti dolžnikov, ki se nikoli niso srečali – njihove terjatve niso vzajemne, kar seveda predstavlja prednost pred pobotom kot ga ureja Obligacijski zakonik.

Do danes je Ajpes izvedel osem obveznih večstranskih pobotov. Veliko poslovnih subjektov se že zaveda prednosti sodelovanja v večstranskem pobotu, saj se povečuje delež prostovoljnega pobota (od vseh prijav v novembrski krog večstranskega pobota je delež

prijavljenih obveznosti v prostovoljni pobot znašal 17 odstotkov, v obvezni pobot pa 83 odstotkov).

Večstranski pobot lahko še naprej prispeva k lažšanju likvidnostnih težav gospodarstva zlasti, če bo več poslovnih subjektov spoštovalo Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih.

(<http://delo.si/gospodarstvo/makromonitor/likvidnost-se-je-izboljsala-solventnost-se-ne.html>, 15. 12. 2011)

7 UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI

7.1 Literatura

1. Šinkovec, J.: *Obligacijski zakonik s komentarjem in prakso*, Oziris, Lesce, 2001.

7.2 Viri

1. Žagar, I.: *Prenova poslovnih procesov na področju večstranskega pobota v Ajpes in storitve*, magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska Fakulteta, Ljubljana, 2006.
2. Volk, D.: *Seminar na temo Zakona o preprečevanju zamud*, 14. 4. 2011, Ljubljana, Lastna udeležba.
3. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, *Preprečevanje zamud pri plačilih*, Ljubljana, april 2011.
4. *Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP)*, Uradni list RS, št. 18/11.
5. Obrtnikov svetovalec, *Priloga obrtnika št. 4*, 5. april 2011.

7.3 Internetni viri

1. www.ajpes.si, 25. 8. 2011.
2. www.ajpes.si/bonitete_storitve, 25. 8. 2011.
3. www.ajpes.si/novice.asp?id=62, 25. 8. 2011.
4. [www.zurnal.si/Avtor:Tjaša P.](http://www.zurnal.si/Avtor:Tjaša_P.), 25. 8. 2011.
5. [www.rtvsllo.si/gospodarstvo/ajpes-na-obvezni pobot.../255374](http://www.rtvsllo.si/gospodarstvo/ajpes-na-obvezni-pobot.../255374), 25. 8. 2011.
6. <http://data.si/sl-SI/a-1357/vkljucevanje-tujih-podjetij-v-obvezni-ali-prostovoljni-pobot-Pri-ajpes>, 25. 8. 2011.
7. www.saop.si/site/aktualno_zadnje_novic, 25. 8. 2011.

8. Bertoncelj Popit, V. *Likvidnost se je izboljšala solventnost še ne*. Časopis Delo 13. 12.2011, <http://delo.si/gospodarstvo/makromonitor/likvidnost-se-je-izboljsala-solventnost-se-ne.html>, 15. 12. 2011.

8 PRILOGA

Anketni vprašalnik

ANKETA

1. Vrsta organizacije:

- a.) samostojni podjetnik
- b.) gospodarska družba

2. Leto ustanove organizacije: _____

3. Vaše podjetje se ukvarja z naslednjo dejavnostjo: _____

4. Ste uporabnik storitve večstranskega pobotanja obveznosti v AJ PES?

Da

Ne

5. Kolikokrat ste že prijavi li svoje obveznosti v sistem ePOBOT?

- a.) Obveznosti smo prijavi li takoj ob sprejetju zakona in prijavi lamo vsak mesec
- b.) Obveznosti smo prijavi li občasno – po potrebi
- c.) Obveznost smo prijavi li prvič v mesecu juliju
- d.) Obveznosti ne prijavi lamo, saj plačujemo na dan valute plačila

6. Ali so se vam prijavi ljene obveznosti pobotale

a.) Da

b.) Ne

7. Ocenite v odstotkih, koliko je največ znašal pobotan znesek, glede na prijavi ljen znesek

- a.) pod 10%
- b.) nad 10% do 25%
- c.) nad 25% do 50%
- d.) nad 50%
- f.) nič se nam ni pobotalo

8. Kaj menite o ePOBOTU

- a.) To je pravi pristop, da se bodo likvidnostne težave res rešile
- b.) S takšnim pristopom se likvidnostne težave ne bodo rešile, le še zaostrole
- c.) Težave se bodo delno rešile

9. Ali menite, da je obvezen ePOBOT uveden

- a.) Pravočasno
- b.) Prepozno

10. Kdaj bi po vašem mnenju moral biti uveden obvezen ePOBOT, da bi bil učinkovit

- a.) Pred enim letom
- b.) Pred dvema letoma
- c.) Sploh ni pomembno, saj je neučinkovit

11. Ali ste mnenja, da zaradi ePOBOTA prihaja do naslednjih situacij:

- a.) Poslovni subjekti, ki so do sedaj poravnali svoje obveznosti pravočasno, sedaj čakajo na ePOBOT
- b.) Poslovni subjekti, kljub ePOBOTU poravnajo svoje obveznosti na dan plačila (valute)
- c.) Poslovni subjekti ne prijavljajo svojih obveznosti v obvezen ePOBOT in prav tako ne poravnajo dolga na dan plačila (valute)

12. Ste morda zasledili, da se v ePOBOT vključujejo tuja podjetja:

- a.) Da
- b.) Ne

13. Obveznosti v ePOBOT prijavljate:

- a.) Sami
- b.) Računovodstvo v podjetju
- c.) Pooblaščen zunanji računovodski servis